

JAAROVERZICHT IVN VEGHEL 2021

Ledenaantal

Dit jaar is het ledenaantal gegroeid met 1, nl. van 124 naar 125. Het aantal donateurs is verminderd van 10 naar 8.

Bestuur (Rea Vonk)

Het jaar 2021 is evenals het vorige jaar sterk beïnvloed door Corona. Dit virus blijft onze plannen dwarsbomen maar gelukkig zijn er tot nog toe weinig mensen van onze vereniging ernstig ziek geworden.

Daartegenover staat dat iedereen enorm zijn best gedaan heeft om toch al wat mogelijk was, door te laten gaan, waarbij alternatieve vormen niet geschuwd werden. Complimenten voor de veerkracht van veel mensen. Geen Nieuwjaarswandeling in januari en geen Sprokkelavond in februari. Werkgroepen die niet bij elkaar konden komen. Maar wel een lezing van Pieter van Breugel over wespen via Zoom en een paddenstoelenestafette in het Hurkske met meer dan 90 deelnemers. Geen wintercursus, maar wel een lente-postenwandeling in het Wijboschbroek en excursie nachtleven in de Aa broeken.

Dit jaar is het bestuur weer voltallig, 5 personen sterk. In het begin van het jaar is Bjorn van Lieshout gestopt met zijn bestuurstaken. Gelukkig konden we op de jaarvergadering 2 nieuwe leden kiezen, Rini Kerstens en Liza de Kiewit. Rea Vonk heeft het secretariaat op zich genomen. Het is nu wat beter mogelijk om allerlei taken op te pakken als bestuur waaronder het maken van een Huishoudelijk Reglement, actualiseren van de website en de AVG goed onder de aandacht houden.

Helaas heeft Geert van de Wiel aangegeven te stoppen als webmaster voor onze website. Matty Meij heeft deze taak nu op zich genomen. Geert en Bjorn zullen nog in een volgende bijeenkomst officieel bedankt worden voor hun inzet voor onze vereniging.

Op 23 maart vond de jaarvergadering plaats. Via zoom hebben 15 personen deelgenomen. Het was een bijzondere vergadering en gelukkig hebben we de belangrijkste onderwerpen kunnen behandelen. Hopelijk kunnen we volgende keer weer gewoon bij elkaar komen. Helaas hebben we de jubilarissen dit jaar ook nog niet kunnen huldigen door de Corona maatregelen, maar Rob Eckendonk (25j.), Pam Kalis (25j.), Annemarie van Diepenbeek (40j.) en Peter Vlamings (40j.) kunnen we als alles meezit nog vóór de volgende jaarvergadering gezamenlijk in het zonnetje zetten.

Omdat onze gezellige Sprokkelavond aan het einde van het jaar 2020 en de eerste activiteit van het nieuwe jaar 2021 door Corona niet door konden gaan hebben we iedereen een attentie gestuurd in de vorm van briefkaarten met prachtige natuurfoto's gemaakt door Bjorn van Lieshout. Het was een doekje voor het bloeden maar uit de reacties bleek dat de leden dit gewaardeerd hebben.

IVN bestaat uit een stichting en een vereniging en die zijn inmiddels officieel één organisatie geworden. Nu wordt er gesleuteld aan het vormgeven van dit alles in de praktijk. Onderlinge afstemming is daarbij een belangrijk onderwerp. De eerste actie is een voorstel om jaarplannen en jaarverslagen te gaan maken volgens een eenduidig stramien, met dezelfde thema's, waardoor we meer op dezelfde lijn komen. Ons bestuur wil dit graag met de leden gaan bespreken.

Regionaal onderhielden we ook dit jaar nauwe banden met onze collega's in Bernheze, Oss en Uden. We houden elkaar op de hoogte, organiseren gezamenlijk bijscholing voor natuurgidsen. Verder is er besloten om in het najaar 2022 een natuurgidsenopleiding weer van start te laten gaan.

Dan is dit jaar de bouw van het gebouw in de natuurtuin gerealiseerd. Er moet nog een gebruikersovereenkomst gesloten worden met de gemeente zodat dit mooie gebouw onze nieuwe thuisbasis wordt.

Het Platform Natuur en Landschap Meierijstad is een overlegorgaan van de natuurverenigingen van Meierijstad en de gemeente. Er is dit jaar een convenant opgesteld. Onze vereniging wordt in het platform vertegenwoordigd door Karin Koppen, Rini Kerstens en tot december ook door Pieter van Breugel.

Verder ontvangen we via de mail regelmatig vragen van personen en organisaties over projecten in onze gemeente. Het bestuur probeert deze vragen zo goed mogelijk te beantwoorden door een beroep te doen op de leden met hun specialismes. Zo hebben we meegedacht over de zonneparken die in onze gemeente op de planning staan, gaat Rini meedenken over het onderhouden van een wadi in Veghel en zijn andere leden betrokken bij een projectplan in Boerdonk.

Eind november bereikte ons het droevige bericht dat op 22 november Harry Willemsen is overleden. Harry was een gerespecteerd lid van onze vereniging en was jarenlang penningmeester.

Insectentuin Geerbos (Pieter van Breugel)

Het vreemde voorjaar met eerste veel te warm, toen te koud en daarna lang nat heeft voor verschillende soorten insecten een negatieve rol gespeeld. Vooral sociale wespen waren er veel minder (maar 20% van 2020). Over het algemeen heerst het idee dat er afgelopen jaar weinig insecten waren. Aan de goede zorgen van Lidou van Beurden en haar trouwe medewerkers lag het niet. Weer was de insectentuin gedurende vele maanden een bloemrijke lust voor het oog. Matty Meij zorgde voor nieuwe behuizing voor bovengronds nestelende bijen. Hij en Peter Otte verbeterden de vorig jaar aangelegde vijver aanzienlijk. Het is nu een mooie aanwinst aan het worden.

Op de witte honingklaver kwamen in 2021 veel minder bijen en wespen af dan in het vorige jaar. Maar de Zwartgespoorde houtmetselbij (*Hoplitis leucomelana*) was er voor het tweede jaar op rij. Dat gold ook voor de Sabelsprinkhaandoder (*Sphex funerarius*), hoewel in 2021 alleen maar één mannelijk exemplaar werd waargenomen.

Op 24 juli konden eindelijk weer eens een gezellige maaltijd worden genuttigd door de vaste medewerkers en hun aanhang. Allemaal zelf klaargemaakte lekkere gerechten. Een waar feestje.

Op 27 juli liep door de tuin een pad waar een paddenvlieg (*Lucilia bufonivora*) eitjes op aan het leggen was, terwijl al larven van die vliegensoort in de neusholtes van de ten dode opgeschreven kortademige pad aan het eten waren. Dat is de tweede keer dat dit in de insectentuin werd aantreffen. Later bleken bij herhaling op een dergelijke manier geparasiteerde padden hun heil te hebben gezocht in de nieuwe vijver. Een uniek verschijnsel, dat tot op heden nog nergens in ons land is gezien.

Op 11 augustus vond ik een vrouwelijk exemplaar van de Eikenkameelhalshoutwesp (*Xiphydria longicollis*) op uitgebloeide peen. Dat bleek een (nog) zeer zeldzame soort en maakte de reputatie van de insectentuin weer waar onder kenners van vliesvleugelige insecten (Hymenoptera).

Er waren aanvankelijk erg weinig vlinders, maar in de nazomer vlogen er heel veel Dagpauwogen (*Aglais io*) en Atalanta's (*Vanessa atalanta*).

Op Reuzenbalsemien bleken naast veel honingbijen ook diverse soorten hommels te foerageren en verrassend genoeg ook een mannelijke en een vrouwelijke Andoornbij (*Anthophora furcata*). Die bij is zeldzaam en niet bekend van Reuzenbalsemien.

Al met al dus toch weer een aantal bijzondere zaken. Die hopen we ook in 2022 aan te treffen.

Alle medewerkers zeer hartelijk dank voor hun inzet. Hopelijk kan er in 2022 zonder coronavrees worden gewerkt en genoten van de insectentuin. Helpers altijd welkom.

Wandelen met cliënten van dagopvang De Donk (Maria van den Oetelaar)

In juli zijn we na ruim een jaar weer gestart met wandelen op dinsdagmiddag. Meestal wandelen we met een groep van 8 – 12 personen. Er zijn cliënten die nog zelfstandig kunnen lopen, enkele lopen met een rollator of zitten in een rolstoel. We zijn dit jaar steeds naar het Geerbos geweest omdat de Natuurtuin nog dicht was. Onderweg is er een rustpauze en dan drinken we samen wat. De cliënten genieten onderweg volop van het buiten zijn.

Bij slecht weer hebben we een aantal keren een binnnenactiviteit georganiseerd, zoals natuurbingo, natuurfilm, vertellen over de herfst, natuurquiz. Deze activiteiten werden net als de wandelingen erg op prijs gesteld.

Tentoonstellingswerkgroep (Mia Rooijmans)

Het afgelopen jaar zijn we met ons tentoonstellingskraampje nergens geweest. Corona was de boosdoener.

PR (Karin Koppen)

IVN Veghel is ook dit jaar op diverse wijzen gepromoot:

- Sprokkels
- Persberichten activiteiten
- Publicatie evenementenborden gemeente
- E-mail berichten naar leden en naar mensen die zich aangemeld hebben voor de 'nieuwsbrief'

Plantenwerkgroep (Karin Koppen)

De werkgroep bestaat op papier uit 14 leden; gemiddeld lukt het de helft niet om aan een werkgroep activiteit mee te doen. Ook dit jaar drukte het coronavirus een stempel op de werkgroep; gingen we andere jaren al in april op stap nu was de 1e keer 25 mei (20 mei Corona-persconferentie: er mocht weer samen buiten “gesport” worden). Totaal zijn we zeven keer ’s avonds op pad gegaan o.a. naar de Leijgraaf voor de Brede orchis en de Zuid-Willemsvaart voor de Bijenorchis. Van iedere excursie werd een soortenlijstje gemaakt.

Eind augustus zijn we samen met de plantenwerkgroep Oss naar de Spiegelwaal bij Lent geweest. Daar vonden we bijzondere planten zoals de Vertakte paardenstaart en Langstekelige distel, beiden soorten specifiek voor het riviereengebied.

Het jaar werd afgesloten met twee studieavonden. Tijdens de eerste avond werd de anjerfamilie onder de loep genomen en is er flink gedetermineerd met de Heukels-flora. Vogelmuur en Zeepkruid werd uitgepluisd en met behulp van een presentatie werden de verschillen tussen soorten muur nog verduidelijkt.

De tweede en tevens laatste avond van het seizoen hebben we ons gericht op de varens. Na een uitgebreide inleiding over varens (verschillende soorten en voortplanting) werd m.b.v. de flora naar de verschillen tussen Wijfjes-, Mannetjesvaren en Smalle en Brede stekelvaren gekeken.

Jaarprogrammacommissie (Karin Koppen)

De jaarprogrammacommissie bestaat uit drie vaste leden en één gastlid. In het najaar komt de commissie één avond bijeen en worden de voorstellen voor activiteiten verzameld. De uitdaging is om een gevarieerd programma te maken waarbij verschillende onderwerpen zowel tijdens de lezingen als bij de excursies aan bod komen. Als het programma in concept klaar is dan wordt er afgesproken wie de sprekers gaat benaderen en het lijstje activiteiten waarvoor een IVN natuurgids gevraagd wordt, wordt bij de gidsengroep neergelegd. Omdat niet alle activiteiten die dit jaar gepland waren door konden gaan (i.v.m. Corona) krijgen deze activiteiten een 2e kans op het komend programma.

Scholenwerkgroep (Marja van Heijst)

Voor- en najaarswandelingen

Dit jaar hebben we met leerlingen uit groep 6 alleen in het najaar gewandeld in het Geerbos. In het voorjaar hebben we niet gewandeld omdat het lang onduidelijk was wat de coronaregels in mei zouden worden. Omdat er wel tijd nodig is voor de organisatie van de wandelingen, hebben we in maart besloten om die wandelingen niet door te laten gaan. Er deden in het najaar wel minder scholen mee als gevolg van Corona. Het voordeel daarvan was dat we alle wandelingen met voldoende gidsen konden begeleiden. Als er weer meer scholen mee gaan doen, moeten we voor een aantal wandelingen weer over gaan naar postenwandelingen met lesbrieven. Uit ervaringen van voor de coronatijd weten we dat dat ook heel goed gaat, maar de meesten (zowel gidsen als scholen) geven de voorkeur aan begeleide wandelingen. Zoals in alle jaren kregen we enthousiaste groepjes kinderen

die het hartstikke mooi vonden om in het bos een kijkje te nemen. Paddenstoelen met een spiegel bekijken, een heuvel vol met opkomende paddenstoelen, de insectentuin met bodemdieren en bijenhôtels, kastanjes zowel tam als paarden-. In totaal hebben in het najaar 5 scholen meegedaan met in totaal 162 leerlingen.

Ook in Erp en omstreken werden de scholen weer uitgenodigd voor de najaarswandelingen in 't Hurkske. Er zouden drie scholen komen wandelen, maar door de slechte weersomstandigheden (wind en regen) hadden helaas twee scholen uit Erp afgezegd. Gelukkig konden op 22 november wel de leerlingen uit Keldonk komen genieten van de mooie natuur in het Hurkske. De leerlingen liepen in zes groepjes langs alle posten, waar iets werd verteld over paddenstoelen, mierennesten, insecten, spinnenwebben, enz. Bij één post lag een vlakverdeling gemaakt van takjes, waar elk groepje een vlak mocht vullen met een product uit het bos (zie foto 8353).

Boomfeestdag

Dit jaar heeft de gemeente Meierijstad voor het eerst boomfeestdag in november georganiseerd. Op 10 november hebben ruim 250 leerlingen van groep 8 (van 12 basisscholen) op vier locaties in Meierijstad bomen en struiken geplant, namelijk in Erp, Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode. In Erp kwamen kinderen uit Zijtaart, Boerdonk en Erp in het Hurkske bij elkaar om een boom te planten en tegelijkertijd van alles te leren over bomen. Het werd een dag die de meeste kinderen zich nog lange tijd zullen herinneren, vooral als je dan ook nog samen met de klas op de foto mag met de boomschijf waarop je je naam hebt gezet (foto).

In Veghel hebben kinderen populieren geplant in het Geerbos. Het was een prachtige dag en de leerkrachten in Veghel vonden het zeer geslaagd, mede door de inbreng en kennis van de schoolgidsen. De Boomfeestdag wordt in Nederland al meer dan 60 jaar georganiseerd en in Veghel en Erp al jaren door IVN in samenwerking met de gemeente.

Werkgroep Veghels Landschap (Fer Kalis)

De Werkgroep Veghels Landschap is van af de eerste zaterdag in november om de week actief in het buitengebied met het knotten van bomen. De Nationale Natuurwerkdag op de eerste zaterdag van november is de traditionele start van het werkseizoen. De werkgroep onderhoudt alle knotbomen van de gemeente en het waterschap in het gebied Ham Havelt, het gebied langs de Aa vanaf Veghel tot aan Keldonk.

Een forse klus, vooral met overjarige knoten. Maar met de inmiddels aangeschafte (accu) kettingzaag is dat ook niet meer zo'n groot probleem. Door regelmatig te snoeien was het werk aardig onder controle. Helaas hebben we, in verband met de Corona perikelen, het knotseizoen van de winter 2020 over geslagen. Dat betekent dat we het volgende knotseizoen er weer flink tegenaan kunnen.

Speciaal in onze werkwijze is om de bomen om-en-om te knotten, zodat niet alles in één keer kaal is. Wilgen zijn één van de vroegste bloeiers in het voorjaar en belangrijk als voedselbron voor de bijen. Dat dit een goede werkwijze is werd onlangs nog aangehaald in een artikel bij Nature Today.

Bij de werkgroep zijn ongeveer 25 leden aangesloten, per keer zijn ca. 12 leden daarvan actief met het knotten.

Werkgroep docenten – Cursussen (Fer Kalis)

IVN Veghel is één van de weinige afdelingen die nog regelmatig natuurscursussen verzorgd. Soms zijn dit nascholingscursussen voor de gidsen of cursussen speciaal voor beginners. Dit gebeurt in de vorm van seizoen cursussen. Voor 2021 stond de wintercursus op het programma. Helaas lukte in verband met de Corona maatregelen niet om de cursus daadwerkelijk te draaien. De cursus is verzet naar begin 2022. Voor de gidsen is er in het kader van de nascholing een sporencursus en korstmossen cursus georganiseerd. De inschrijving voor deze laatste cursus was zo groot dat de excursies in tweevoud moest worden uitgevoerd

Werkgroep gidsen (Fer Kalis)

De natuurgidsen van IVN Veghel hebben een belangrijke rol binnen de vereniging. Immers de activiteiten van het jaarprogramma worden verzorgd door deze gidsen. Elk jaar is het toch weer spannend of het lukt om het jaarprogramma gevuld te krijgen met gidsen. Heel fijn is het om te zien dat de recent afgestudeerde natuurgidsen enthousiast meewerken aan het programma.

Ondanks Corona zijn veel van de geplande activiteiten dit jaar toch doorgegaan. De belangstelling is wisselend, vaak ook afhankelijk van de weersvoorspelling.

Werkgroep Natuurtuin 't Bundertje (Pam Kalis)

De nieuwbouw op de natuurtuin is dit jaar uitgesteld. Hierdoor is het gebouw pas aan het einde van het jaar (medio november) opgeleverd. In combinatie met de corona beperkingen heeft dit betekend dat er geen publieksactiviteiten vanuit de natuurtuin zijn geweest in 2021.

Omdat de kruidentuinen en een deel van de bloeiende weides buiten het bouwterrein bleven, kon de tuingroep het hele jaar aan de slag blijven. In deze groep zijn een aantal IVN'ers actief. Hierdoor houden de tuinen hun natuurwaarde – bodemleven, insecten, vogels – en staat de tuin mooi klaar voor de opening in 2022. Deze tuinen zijn een voorbeeld van natuurrijk tuinieren, waar bezoekers informatie en inspiratie kunnen vinden.

Verder was de inzet van de IVN gidsen van onze werkgroep dit jaar, noodgedwongen, vooral toekomst gericht, om het programma van IVN Veghel i.s.m. de natuurtuin goed en doordacht te vernieuwen.

Een vooruitblik:

Een groep van 9 IVN gidsen zal vanaf januari '22 meewerken aan de zondagochtend activiteiten voor bezoekers. Elke 1^e zondag van de maand is publiek welkom bij deze natuurthema's met activiteiten in en rondom het gebouw. Deze komen ook in het IVN programma en op de website IVN Veghel.

De gezamenlijke evenementen van het IVN en Natuurtuin 't Bundertje komen weer terug: de stekjesmarkt in mei en het oogstfeest in september.

Door het gebruik van de natuurtuin als vaste locatie van het IVN zal de samenwerking verder toenemen.

Werkgroep vrijdagmorgenwandeling (Pieter van den Berk)

Een moeilijk jaar i.v.m. corona en alle beperkingen die daarbij horen. Toch zijn we in de lente weer voorzichtig van start gegaan. We starten weer op met drie of vier personen. We reden ieder apart naar het wandelvertrekpunt, dus geen gezamenlijke autoritten en met wandelen hielden we redelijk afstand.

Toen het wat beter ging met mondkapje in de auto naar een natuurgebied in de regio. En tenslotte deden we net of alles weer normaal was. We waren weer met elf of twaalf deelnemers en genoten al pratend van de natuur om ons heen. We wandelden weer in Erp, St Michielsgestel, Son, Maashorst, Heeswijk enz. Helaas zijn enkele vast klanten i.v.m. blessures afgevallen. Er zijn echter ook weer enkele nieuwe natuurvrienden bijgekomen. Maar in oktober liep het aantal besmettingen en opnames weer toe. Gaan de beperkingen weer in? We hopen op onbeperkte, mooie en gezellige wandelingen in de toekomst.

Werkgroep amfibieën (Matty Meij)

Door de corona maatregelen zijn er net als vorig jaar geen groepsactiviteiten geweest.

De monitoring van de knoflookpad heeft wel weer plaatsgevonden, in april weer luisteren met de hydrofoon, door de avondklok was het niet mogelijk dit zelf te doen en heeft een medewerker van RAVON de eerste 3 rondes gedaan. RAVON kon wel voor een ontheffing zorgen voor de eigen veldmedewerkers, maar niet voor de vrijwilligers. Toen uiteindelijk de avondklok werd afgeschaft hebben we zelf nog 2 rondes gedaan. Dit natuurlijk met een kleine bezetting van 2 maximaal 3 personen.

In juni zijn we ook weer in kleine bezetting met de fuiken aan de slag gegaan, deze keer met paraplufuiken waarvan we er 20 hebben kunnen aanschaffen met subsidie van RAVON.

In het Geerbos hebben we een moeras/vijver aangelegd en daar bleken eind juli tot begin oktober een ongewoon groot aantal besmette gewone padden op af te komen die aangetast waren door de paddenvlieg, deze vlieg legt haar eitjes op het lichaam van de pad op een plaats waar de pad niet bij kan. Zodra de maden dan uitkomen kruipen die naar de neus van de pad en beginnen de pad dan van daaruit op te eten. De pad zoekt dan het water op, onduidelijk is waarom en overlijdt dan. Het bizarre is dat in het Geerbos in korte tijd 8 padden zijn gevonden met deze paddenvlieg aantasting en dan weten we niet zeker of we ze echt allemaal hebben kunnen ontdekken.

Aanvulling van Annemarie van Diepenbeek

- Het is inderdaad niet helemaal duidelijk waarom de padden het water opgezocht hebben, maar mogelijk omdat water enige verlichting geeft voor het akelige gevoel dat de larven in het hoofd van

beleef de natuur!

de pad veroorzaken. Maar dit is wel vanuit het menselijk gevoel geredeneerd. Vanuit (oudere) literatuur is deze suggestie al eens eerder gedaan. Ik heb vaker besmette padden in waterplasjes gezien; het is m.i. een duidelijke aanwijzing dat ze dat bewust opzoeken. Normaliter zie je volwassen padden na de voorplantingstijd niet meer in het water.

- Elke zomer komen bij RAVON wel meldingen binnen van gewone padden die met Myiasis besmet zijn door de paddenvlieg. Altijd van één besmet dier. Maar zo veel binnen een maand op één plek, dat is bij mijn weten niet eerder gebeurd, ook bij RAVON zijn daarvan geen meldingen. Maar dit "toeval" kan zijn oorzaak hebben in het feit dat de vrijwilligers van de IVN-insectentuin zeer regelmatig ter plaatse zijn, waardoor de trefkans groter is dan bij een natuurwandeling of iets dergelijks. Er zitten (zaten?) gelukkig nog wat padden in de directe omgeving, dat in combinatie met de aanwezigheid van *Lucilia bufonivora*, en mogelijk ook in combinatie met het water van het poeltje.